

הצעת צו חדש למניעת הלבנת הון ומימון טרור לחברת תשלומים ויזום תשלום

עדכוני לקוחות

בימים האחרונים נעשה צעד נוסף לקראת כניסתה לתוקף, ביום 4.06.2024, של חובת הרישוי של נותני שירותי תשלום (חברות תשלומים) ויזום תשלומים ("בעלי הרישיון"), וזאת על-ידי פרסום טיוטת צו איסור הלבנת הון אשר יחול על גופים אלו.

במאמר להלן נפרט את עיקרי השינויים בצו המוצע ביחס לצו איסור הלבנת הון שחל כיום על נותני שירות בנקס פיננסי וההקלות המוצעות ביחס ליוזם תשלומים.

לאור חשיבות העמידה בהוראות הצו המוצע והשפעתו על פעולות שירותי התשלום והטכנולוגיה התומכת בפעילויות אלו, אנו מציעים לגופים פיננסיים העוסקים בשירותי תשלום ויזום תשלומים להיערך בהקדם להטמעת השינויים הרלבנטיים.

באתר התזכירים של משרד המשפטים פורסם נוסח עדכני של טיוטת צו איסור הלבנת הון אשר עתיד לחול על בעלי הרישיון (צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של חברת תשלומים ויזום בסיסי למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשפ"ד-2023), וזאת בהתאם להכללת חברת תשלומים ויזום תשלום ברשימת הגופים הפיננסיים המפורטים בחוק איסור הלבנת הון התש"ס - 2000.

נציין כי חברת תשלומים מספקת שירותי תשלום, בין היתר של הנפקה של אמצעי תשלום, סליקה של פעולת תשלום, ניהול חשבון תשלום ויזום תשלום מתקדם. יוזם תשלום בסיסי מספק באמצעות כלים טכנולוגיים שירותים של יזום תשלומים בין חברות תשלומים שונות לטובת העברות של עסקים או יחידים, ללא שיוזם התשלומים "נוגע" בכספים עצמם, והחל מיום 04.06.2024 תחול על חברות אלו חובת רישיון בהתאם לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום ויזום תשלומים התשפ"ג – 2023 (חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום ויזום תשלומים). [לקריאת מאמר של משרדנו בנוגע לחובת הרישוי – לחץ כאן](#).

טיוטת הצו מבוססת על הכללים החלים על גופים פיננסיים אחרים בכלל ועל צו איסור הלבנת הון שחל על נותני שירות בנקס פיננסי ונותני שירותי אשראי בפרט, בשינויים המחויבים. בהתאם לכך, לפי טיוטת הצו, יהיו בעלי הרישיון מחויבים לבצע הליך של הכרת מקבל השירות, לבצע במקרים מסוימים זיהוי פנים אל פנים, לבצע בקרה שוטפת אחר פעולות מקבל השירות בהיבטי סיכוני הלבנת הון, לנהל ולשמור רישומים בנוגע לכל פעולה כספית שבוצעה באמצעותם ולהעביר דיווחים שונים לרשות לאיסור הלבנת הון. לצד האמור, ניתנה התייחסות בצו המוצע למאפיינים הייחודיים של בעלי הרישיון, ובמיוחד באשר ליוזמי תשלומים אשר אינם "נוגעים" בכספים עצמם כי אם יוזמים בשם הלקוח הוראת תשלום מגוף פיננסי אחר, ובהתאם מוצע לקבוע לגביהם הסדרים מקלים.

הערות לצו המוצע ניתן להגיש עד ליום 31.1.2024.

להלן עיקרי השינויים בצו ביחס לצו איסור הלבנת הון שחל כיום על נותני שירות בנכס פיננסי (נש"פ) וההקלות המוצעות ביחס ליוזם תשלומים:

הגדרת מקבל השירות – הקלה לגבי נותן שירותי יזום בסיסי

ביחס ליוזם בסיסי, יחשב כ"מקבל שירות" בית העסק עמו יש ליוזם הבסיסי התקשרות עסקית ולא המשלם, שכן לרוב אין היכרות בין היוזם הבסיסי לבין המשלם. בכך **ניתנת אפשרות ליוזם בסיסי ליצור התקשרויות ישירות עם בתי העסק**, ללא צורך בזיהוי המשלם עצמו.

שינוי הגדרת כרטיס תשלום

הגדרת "כרטיס תשלום" לצורך הצו **שונתה והורחבה** ביחס להגדרה בחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000. כך, ההגדרה בצו המוצע אינה מחייבת שכרטיס התשלום יהיה "לוחית או חפץ אחר", וזאת בהתאם לחוק שירותי תשלום התשע"ט – 2019 המרחיב את ההגדרה של אמצעי תשלום בהתאם להתפתחויות הטכנולוגיות שאינן מחייבות כיום אמצעי תשלום פיזי.

הקלות ברישום פרטי זיהוי

טיטוט הצו כוללת **הקלות** שונות לעומת צו איסור הלבנת הון החל על נש"פ בהיבטי רישום פרטי הזיהוי של מקבל השירות. כך, לפי הטייטה, בעלי הרישיון רשאים לתת שירות ללא אימות פרטי הזיהוי של מקבל השירות, אם מתן השירות הוא בסיכון נמוך בהתחשב במקבל השירות ובפעולה המבוצעת. בנוסף, בעלי הרישיון נדרשים לקבל את מסמכי הזיהוי ולאמתם בתוך זמן סביר (אלא אם קבע יו"ר רשות ני"ע מועד אחר) - **הקלה** לעומת מתן שני ימי עסקים לכל היותר בצו איסור הלבנת הון החל על נש"פ.

עוד קובעת הטייטה, **פטור חלקי** מרישום פרטי זיהוי, ביחס למקבלי שירות מסוימים, כגון גוף המקבל שירות למטרות קהילתיות לטובת קבוצה גדולה או בלתי מוגדרת של נהנים וכל פעולת תשלום אינה עולה על 50,000 ₪ או שניתן אישור של האחראי על איסור הלבנת הון בבעל הרישיון.

בנוסף, ביחס לרישום בעל שליטה, קובעת הטייטה שאם מקבל השירות נשלט, בין היתר, בידי תאגיד בנקאי, מבטח, קופת גמל, חברה מנהלת, קרן, הקדם, חברת תשלומים, יזום בסיסי, נותן שירותים פיננסיים או חברה הנסחרת בבורסה במדינה החברה ב-OECD יראו את החברה השולטת כאמור בעלת שליטה (זאת בדומה לצו החל על תאגידים בנקאיים) וכן יחול פטור מרישום פרטי בעלי השליטה בשולטים אלו ומקבלת הצהרת בעלי שליטה.

הקלות לזיהוי וקבלת מסמכי מקור למקבל שירות בשירות יזום בסיסי ברמת סיכון נמוכה

בהתאם להצעה **ניתנה הקלה** לגבי חובת זיהוי פנים אל פנים בהתקשרות לשם מתן שירות יזום בסיסי ברמת סיכון נמוכה. בנוסף, היוזם הבסיסי יהיה רשאי לרשום, בשירות ברמת סיכון נמוכה, את פרטי הזיהוי לפי העתקי מסמכי זיהוי ולקבל הצהרת נהנה ובעל השליטה שלא בחתימת מקור, ובלבד שנקט באמצעי זיהוי נוסף (כגון ביצוע זיהוי פנים אל פנים באמצעות טכנולוגיה שמאפשרת זיהוי חזותי) של מקבל השירות.

הקלה זו תאפשר לחברות פינטק ליזום תשלומים ללא צורך בהזדהות פיזית של הלקוח.

התאמה לסביבת פעולה מקוונת

על-מנת להתמודד עם מצב בו לרוב חברות התשלומים אין סניפים והן מציעות את שירותיהן באופן מקוון, קובעת הטייטה כי יו"ר רשות ני"ע יקבע, במקרים המתאימים, **הוראות בדבר אמצעי זיהוי חלופיים** לזיהוי פנים מול פנים.

הרחבת פטור חלקי והקלות במתן שירות באמצעות מערכת סגורה וסגורה למחצה לחשבונות תשלומים

הטייטה **מרחיבה** את הפטור החל על מתן שירות באמצעות מערכת סגורה וסגורה למחצה הקבוע בצו איסור הלבנת הון החל על נש"פ, כך שיחולו גם לגבי חשבון שירותי תשלום וכרטיס תשלום ולא רק לגבי חשבונות בנק וכרטיס אשראי.

הוראות בדבר מעבר ממקבל שירות מזדמן למקבל שירות שאינו מזדמן

כדי לאפשר **רצף פעילות**, מוצע כי במקרה בו מקבל שירות מזדמן הופך למקבל שירות שאינו מזדמן, בעל הרישיון יהיה רשאי להמשיך לתת לו שירות בסכום מצטבר של 25,000 ₪ ולהשלים את הליך הזיהוי והאימות תוך 14 ימים, בכפוף לחריגים מסוימים.

הקלות ליוזמי תשלומים לגבי חובות דיווח רגילים ורישום פרטי העברות אלקטרוניות

לאור מאפייניהם המיוחדים של יוזמים בסיסיים ומתקדמים, אשר מעניקים שירות טכנולוגי לביצוע העברת בנקאיות ואינם "נוגעים בכסף" בעצמם, טיוטת הצו **אינה מחייבת** יוזמים בסיסיים ומתקדמים וכן חברת תשלומים הנותנת שירות ייזום מתקדם או בסיסי לדווח על כל פעילות העולה על 50,000 ₪, אלא על פעילות בלתי רגילה בלבד. בנוסף, טיוטת הצו **פוטרת** יוזמי תשלומים בסיסיים ומתקדמים מהחובה לרשום את פרטי המעביר ביחס להעברות אלקטרוניות, היות ופעולת ההעברה עצמה מבוצעת ע"י חברות התשלומים.

פטור מחובת דיווח רגיל לגבי פעולות המבוצעות ע"י גורמים פיננסיים מסויימים

בטייטה **מוצע לפטור** מחובת דיווח רגיל פעולות שמבוצעות על-ידי מוסד ציבורי, תאגיד בנקאי, נותן בנק הדואר, מבטח, בעל רישיון (תשלומים או יזום) אחר, קופת גמל, חבר בורסה, קרן, וחברה בעלת רישיון זירה.

התאמות לגבי פרטי הדיווח הרגיל

הצו המוצע **מרחיב את פרטי המידע** שיש לכלול בדיווח רגיל ובלתי רגיל, כגון פרטי המזהה הבין-לאומי של המכשיר הנייד (IMEI) בו מותקן ישומון התשלומים.

הרחבה לגבי קביעת מדיניות סיכוני הלבנת הון

הצו **מרחיב את רשימת העניינים שיכללו במדיניות סיכוני הלבנת הון** של בעלי הרישיון, ומוסיף לה את מדיניות בעל הרישיון בקשר להתקשרות סולק עם מאגד ולניהול סיכונים הכרוכים בביצוע עסקאות בענפים עתירי סיכון.

הוראות מעבר

מאחר שהצו מתייחס לפעילות של נותני שירותי תשלום אשר חל עליהם צו אחר (כגון צו החל על תאגידים בנקאיים או על נותני שירותים פיננסיים) ("צו אחר") וכן לפעילות שלא היתה חייבת ברישיון טרם כניסת חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום ויזום תשלומים, **הצו קובע הוראות מעבר כדלקמן:**

הכרה בתהליכי הלבנת הון שבוצעו: תהליכי הכר את הלקוח, רישום פרטי זיהוי, אימות פרטים ודרישת מסמכים, הצהרה על נהנה ובעל שליטה וכן זיהוי פנים אל פנים שבוצעו לפני יום כניסת הצו לתוקף, אשר בוצעו בהתאם להוראות צו אחר, יראו אותם כאילו בוצעו בהתאם להוראות הצו המוצע.

המשך פעילות: נותני שירותים שלא היו חייבים ברישיון של שירותי תשלום ויזום תשלומים (ולא היו בעלי רישיון למתן שירות בנקס פיננסי או בעל רישיון סליקה כמשמעותו בסעיף 36 לא לחוק הבנקאות (רישוי)), יראו אותם כמי שמקיימים את הוראות הצו המוצע במשך תקופה של 12 חודש מיום כניסת הצו לתוקף, ובלבד שלגבי חשבונות שכבר היו קיימים, יבוצעו פעולות לעמידה בדרישות הצו תוך זמן סביר לאחר ביצוע פעולה חדשה.

רשימת פעולות שיכולות להיראות כפעולות בלתי רגילות

התוספת לצו מרחיבה את רשימת הפעולות שיש לראותן כבלתי רגילות, ובהן פעולות ייחודיות לתחום עיסוק זה, כגון: שימוש באמצעי תשלום רבים, ביצוע פעולות מרובות בחשבון תשלום לאחר תקופה בה הפעילות הייתה מועטה, זיכוי או ריבוי זיכויים בסכום מהותי, ללא הסבר סביר, יחיד הפועל באמצעות חשבונות תשלום רבים ופעולות תשלום מול זירות מסחר בנקסים וירטואליים שאינן מפוקחות או ממוקמות במדינה או בטריטוריות בסיכון.

חברות המבקשות לעסוק בתחום התשלומים ויזום התשלומים מוזמנות להתייעץ לגבי חובת הרישיון החלה עליהן ולהשפעת צו איסור הלבנת הון המוצע על פעילותן עם צוות הרגולציה הפיננסית במשרדנו ועם השותפים תימור בלן, אלית אלקון ועדו מלין.

לקישור לטיוטת הצו לחץ [כאן](#).

אנשי קשר

דיאנה ברנע
עורכת דין בכירה

עדו מלין
שותף